

DESPRE INFERENȚE MEDIATE
CONSTRUCTIVE

DESPRE INFERENȚE MEDIATE
CONSTRUCTIVE

Adrian Vizitiu

Summary. *In the article we present, we draw the reader's attention on the possibility that mediated inferences could become means of making categorical sentences representing new data in the chain of human knowledge.*

These new classes of objects which are expressed by the intersection of two classes of given object should appear as conclusions in a deductive inference where the premises are true.

The truth of certain (such data) becomes a criterion of existence of the objects described by the data.

Vom pleca de la doua poziții cunoscute. Una dintre ele aparține lui Petre Botezatu, care spunea că: “... silogismul este, așadar, un transfer de proprietăți între clase. Acesta este specificul lui: este un raționament tranzitiv, care operează cu clase de obiecte”.**[1]**

Un alt autor, la fel de important, James Gasser, susține că o deducție mediată nu este altceva decât un proces de extragere a unor informații care există deja în

premise sau transferul informațiilor din premise în concluzie.[2]

Încercăm să depășim aceste afirmații categorice astfel:

1. admitem că o proprietatea P determină o clasă de obiecte;

2. admitem că există operații cu clase de obiecte, cum ar fi intersecția, care ne permit să construim o clasă nouă de obiecte plecând de la două clase date.

Spunem că intersecția dintre $X =$ clasa îngerilor și $Y =$ clasa păcătoșilor, înseamnă apariția unei clase noi din punct de vedere al cunoașterii, clasa $Z =$ clasa îngerilor păcătoși. Această clasă $Z = X \cap Y$, se construiește în urma extragerii proprietăților comune celor două clase, sau când nu este posibil a simplei alăturări a două proprietăți diferite. Observăm apoi că, două clase între care există un schimb la nivelul intensiunilor, prin intermediul operației de incluziune, determină un posibil transfer din limbajul logicii claselor în limbajul propozițiilor categorice. Astfel, clasa Z poate fi transcrisă printr-o propoziție categorică particular afirmativă. Enunțul îl interpretăm astfel: există un individ x care are proprietatea că este și înger și păcătos.

Avem exprimate următoarele formule:

1. $X \cap Y = Z$, $Z \text{ not} = (x) [I(x) \& P(x)]$ sau în limbajul logicii propozițiilor categorice, I i P .

DESPRE INFERENȚE MEDIATE CONSTRUCTIVE

Propoziția $I i P$ poate să apară în concluzia unor inferențe deductive mediate. Dacă în cadrul inferențelor valide mediate poate să apară doar propoziția $I i P$, fără ca propoziția $I a P$ să fie admisă, atunci putem spune că în concluzie am obținut o clasă nouă de obiecte cu proprietăți diferite de cele ale claselor inițiale.

Construcția formală a unei astfel de inferențe, care nu rămâne doar la operația de transfer a informației, din premise în concluzie, presupune următoarele repere:

1. premisa majoră, care este o propoziția universală afirmativă, trebuie să exprime relația de subordonare între termenul mediu și predicatul inferenței deductive;
2. premisa minoră trebuie să exprime doar relația de intersecție dintre subiect și termenul mediu;
3. propozițiile trebuie să fie adevărate;
4. eliminarea posibilității sintactice de reducere, a modurilor care conțin propoziții particular afirmative la modurile care conțin propoziții universal afirmative.

Intenția noastră este să lucrăm la nivel general, dar pentru a ușura acest demers ne vom folosi de următorul exemplu: X = clasa funcțiilor integrabile pe $[a, b]$ și Y = clasa funcțiilor care admit primitivă pe $[a, b]$. Intersecția celor două clase va fi o clasă diferită, care își determină extensiunea prin unirea proprietăților esențiale a celor două clase anunțate anterior.

Se observă că inferența:

Toate funcțiile continue pe $[a, b]$ sunt derivabile pe $[a, b]$
C a D

Unele funcții integrabile pe $[a, b]$ sunt continue pe $[a, b]$
I i C

∴ Unele funcții integrabile pe $[a, b]$ sunt derivabile pe $[a, b]$
∴ I i D

este un mod *Darii* din figura I. Premisele sunt propoziții adevărate, iar concluzia trebuie să fie tot adevărată în virtutea validității inferenței.

Faptul că, concluzia este o intersecție dintre două clase de obiecte, probează încă o dată că virtuțile inferențelor mediate deductive sunt: construcția unei clase noi de obiecte și transferul unor proprietăți între două clase date. Până acum s-a accentuat doar caracterul oarecum steril al acestor inferențe și anume, acel al transferului de proprietăți.

Clasificările din logica tradițională, cât și din logica modernă, nu admit faptul că putem considera clasa inferențelor mediate deductive și constructive ca fiind nevidă. Dacă această clasă se exprimă sub forma unei propoziții categorice particular afirmative și apare drept concluzie a unei inferențe valide și premisele acestei inferențe sunt adevărate, atunci putem spune că trebuie să identificăm acele inferențe constructive.

**DESPRE INFERENȚE MEDIATE
CONSTRUCTIVE**

Aceste inferențe nu sunt acceptate în interiorul logicii ca știință. O instanțiere a ordinii formale specifice acestor inferențe ar fi:

Toate silogismele sunt inferențe mediate	S a M
Unele inferențe constructive sunt inferențe mediate	C i M
∴ Unele inferențe constructive sunt silogisme	∴ C i S

Concluzia inferenței este o propoziție adevărată, deci o parte din inferențele mediate deductive sunt constructive. Aristotel definea silogismul ca fiind o vorbire din care altceva decât s-a dat inițial în premise să se poată obține în concluzie.

Faptul ca vechea clasificare din logica tradițională și cea modernă este reduționistă, se poate constata din simpla observație că propoziția: "*Toate silogismele sunt inferențe tranzitive.*" este o propoziție falsă. De asemenea și propoziția: "*Toate silogismele sunt inferențe constructive.*" este falsă.

La falsitatea acestor enunțuri, al căror predicat se află în relația de contradicție, se ajunge prin demonstrarea adevărului particularelor subalterne. Cu alte cuvinte, trebuie să demonstrăm că enunțul: "*Unele silogisme sunt tranzitive*" este adevărat și enunțul "*Unele silogisme sunt constructive (non-tranzitive)*" este tot adevărat.

Aceste două enunțuri sunt adevărate dacă:

- a) sunt concluzii ale unor inferențe valide;
- b) premisele inferențelor sunt adevărate.

Facem precizarea că pentru acest stadiu al cercetării noastre vom presupune că enunțurile (premisele) inițiale sunt adevărate fără a demonstra acest lucru.

Enunțul: "Unele silogisme sunt tranzitive." este adevărat pentru că este acceptată propoziția: "Silogismele sunt inferențe mediate tranzitive." În logica tradițională și modernă. Al doilea enunț este de asemenea adevărat deoarece acesta este concluzie în inferența prezentată mai sus.

Dacă "Unele inferențe constructive sunt silogisme" sau prin conversiune "Unele silogisme sunt inferențe constructive" este adevărată și "Unele silogisme sunt tranzitive" este tot adevărată, atunci "Toate silogismele sunt inferențe tranzitive" este falsă. Rămâne să acceptăm că unele silogisme sunt inferențe constructive. *Q.E.D.*

Concluzia unei inferențe asertează legătura conjunctivă dintre două clase de obiecte, clasa inferențelor constructive și clasa inferențelor mediate. Această propoziție este adevărată și dovada faptului că există astfel de raționamente este dată chiar de inferența prezentată. Dacă există cel puțin o inferență sub forma modului Datisi din figura a III-a, putem spune că există unele inferențe mediate constructive.

**DESPRE INFERENȚE MEDIATE
CONSTRUCTIVE**

Trebuie să utilizăm silogismul doar sub formă de instrument care ne permite să avem justificare formală pentru construcția unor cunoștințe noi, a unor clase noi de obiecte, plecând de la proprietățile a două clase cunoscute deja.

Dacă orice cunoștințe care exprimă noutatea, sunt concluzii ale unor astfel de inferențe, putem spune că inferențele mediate pot să îndeplinească următoarele funcții:

- a) întemeierea unor noi entități din universul cunoașterii umane;
- b) acordarea statutului alethic pentru aceste entități.

Ultima funcție precizată se află în strânsă legătură cu caracteristicile claselor inițiale, adică cu caracterul referențial al acestor clase de obiecte, cu ajutorul cărora dorim să construim o altă clasă de obiecte.

BIBLIOGRAFIE:

1. BOTEZATU, Petre, *Semiotică și negație*, Editura Junimea, Iași, 1973, p. 260;
2. GASEER, James, *Informație vizuală și evidență deductivă în "Logică, discurs și gândire"*, Jean-Blaise Grize, Denis Mieville, Alain Berendonner, Ed. Peter Lang, Ben, Berlin, Frankfurt M., New York, Paris, Wienn, 1997, pp. 43-89.